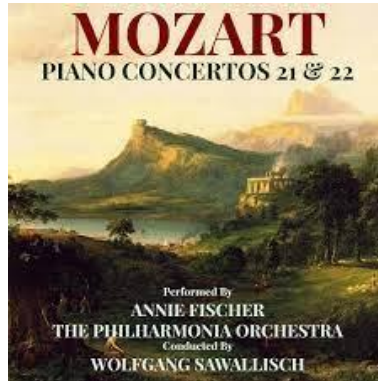

AZ IDŐ SZAVA

Wolfgang Amadeus Mozart „Piano Concerto No 22” Annie Fischer/Wolfgang Sawallisch (34:36)

W. A. Mozart: Esz-dúr zongoraverseny, K. 482
© 2013 Sunday Club Records

Az ezredforduló környékén egyik gimnáziumi osztály nebulóit arról győzködtem egy ének-zene órán, hogy Mozart több lassú tétele olyan szépséggel búcsúzik, amelyet már nem evilági muzsikának érzünk. A megbabonázott hallgató csak a következő, gyors tétel közben tud felocsúdni a hatása alól. Példának említettem a K. 482. Esz-dúr zongoraverseny c-moll, második tételének Codáját. A befejezés előtt a zongora alsó szólama váratlanul résnyre felnyitja a mennyország kapuját a mollt helyettesítő, halk szavú, gyöngyöző dúrhármasokkal, majd ezt még meg is ismétli a felső szólam simogató díszítéseitől kísérvé. Olyan idilli hangulatot áraszt, amely után különösen szívszorító a visszasötétülés az eredeti, moll hangnembe. Ehhez asszisztál a zenekar. Ez a zongoraverseny tétel mielőtt elköszönne, megteremti a csodát s ennek élményével enged el.

Arról beszéltem a tanítványaimnak, hogy meggyőződésem szerint egy Mozart lassú tétel – köztük az emlegetett Coda – senkinek a keze alatt sem szólalt meg olyan ihletettséggel, mint Fischer Annienál. Ebben a Codában ő nem zongorázik, hanem Mozarttal karöltve varázsol. Fischer Annie és Mozart a több évszázados távolság ellenére partnerek. Az egyik cserfes diáklány kissé nyeglén, félig kacarászva, de teljes őszinteséggel szegezte nekem a kérdést: - Könyörgöm, tanár úr, ki az a Fischer Annie? – Alólam kiugrott a talaj. Ilyen régen volt?!

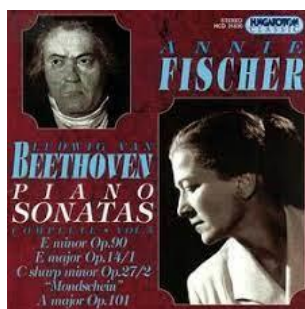
¹ A szerző ny. középiskolai ének-zenetanár, szaktanácsadó, karnagy, zenei író.

Mintha tegnap lett volna, hogy előző iskolám diákjai özönlöttek Fischer Annie Beethoven koncertjeire, amelyeken eljátszotta a 32 zongoraszonátát. Annak az iskolának a történelméhez tartozik, hogy a világszerte ünnepeelt zongoraművésznő egy kivételes alkalomból, páratlan gesztusként eljött az iskolába, hogy a maga által odahozatott Bösendorfer zongorán Beethovent játsszon a megilletődött kamaszoknak. A klubterem zsúfolásig megtelt ámuló fiatalokkal. A Patétique (op. 13, c-moll), a Mondschein (op. 27, cisz-moll) és az Op. 111, c-moll (variációs) szonáták voltak a műsorán, amelyet - nem kis örömünkre – megtoldott, jókívánság gyanánt a Les adieux (op. 81/a Esz-dúr) szonáta zárótételével. Az akkori gimnáziumi vegyeskar Hassler: Ünnepre jöttünk madrigáljával köszöntötte a nem mindennapi vendéget. Valóban aranybetűs ünnep volt ez a zártkörű koncert.

Annie Fischer plays Beethoven: Sonate in c (Pathétique) full! (17:58)

L. van Beethoven: c-moll szonáta, op. 13, Pathétique”

L. van Beethoven: cisz-moll szonáta, op. 27, No. 2 „Holdfény”

Sonata No. 2 in C-Sharp Minor, Op. 27 „Mondschein”: I. Adagio sostenuto (6:38)

Piano Sonata No. 14 in C sharp minor, Op. 27, No. 2, „Moonlight”: II. Allegretto (2:04)

Sonata No. 2 in C-Sharp Minor, Op. 27 „Mondschein”: III. Presto agitato (7:21)

L. van Beethoven: Esz-dúr szonáta, op. 81/a. „Les Adieux”

III. Das Wiedersehen. Vivacissimamente [10:19](#)

Studio recording, 1977-78

Most pedig ez a leányzó azt kérdezte: - Ki az a Fischer Annie? - !!

A koncertpódiumon királynő, énnekem etalon, úgysis, mint édesapám, Ungár Imre művésztársa és közeli barátja. Annie néni – így szólítottam – számomra az a közvetlen, zenei tanulmányaimra és zenetanári pályámra is nagy szeretettel odafigyelő művész volt, akivel személyes találkozásaim mindannyiszor áhítattal átítatott csodálatot váltottak ki belőlem. Édesapám halála után biztosságot adott, hogy itt él közöttünk. Azt követő betegségem gyógyulásában is segítségemre sietett. Távozásával a művészvilágot és zenerajongók táborát leírhatatlan vesztesség érte. Jóval szegényebbek lettünk.

Mit lehetett döbbenetemen túl e leánynak válaszolnom? Néhány nehéz pillanat múlva – ami óráknak tűnt – úgy döntöttem, hogy itt és most semmit. Helyette föltettem a lemezjátszóra azt a bizonyos c-moll lassú tételt, ahol Fischer Annie szólóját Wolfgang Sawallisch (alábbi képünkön) vezényletével a Londoni Filharmónikusok zenekara kísérte. Amikor beköszöntött a Coda a klarinét szomorkás, lírai dallamával s a motívumot megismétli a zongora, tapinthatóvá vált az a semmihez nem hasonlítható figyelemmel megtöltött csend, amelynél jobban emberépítő percek alig léteznek. Hát még, amikor a balkéz meglepő, éteri dúrhármasai az angyalok birodalmába engednek bepillantást. Összenéztünk a gyerekekkel. Ehhez fogható, felemelő érzésem tán az óta sem nagyon volt. Mintha odafönről mosolyogva kikacsintott volna ránk Fischer Annie.

[Piano Concerto No. 22 in E Flat Major, K. 482: II. Andante \(9:34\)](#)

W. A. Mozart: Esz-dúr zongoraverseny, K. 482 (II. Andante)

Azt gondolom, hogy a diáklány válasz nélkül maradt kérdése sokat elárul. Az azonban, hogy észrevétlenül így eltávolodhatott egy korszak, félelemmel töltött el. Jobban kellett volna óvni és őrizni? Meglehet. Emlékszem egy rádióműsorra, amelyben édesapámat Tóth Aladárhoz fűződő barátságáról kérdezték. (Tóth Aladár Fischer Annie férje, páratlan tudású és érzékenységű zeneesztéta, az Operaház nagyhírű igazgatója volt. Zenei írásai, legendás zenekritikai szépirodalmi értéket képviseltek.) Édesapám először nagyot sóhajtott, majd halkán csak annyit mondott: „Aladár?!” Ebben benne volt minden szeretete, tisztelete, csodálata az akkor már elhunyt pótolhatatlan, jó barát iránt. Valami hasonló történhetett velem is azon az ének-zene órán. Azt bizonyára megérezte a tini lány, ez a név, hogy Fischer Annie sokkal többet jelent, minthogy ezt ott és akkor megválaszolhattam volna. Tanulságos lehetett számára. Nekem intő jelet küldött a mögöttem elhagyott évekről.

Fischer Annie és Tóth Aladár

Az idő múlandó, de a művészet nem lehet az. Akkor sem, ha tolmácsol, miként minden előadóművész teszi. Ennek a művészetnek az átmentése elsősorban azoknak a felelőssége – így az enyém is – akiknek az életét meghatározták a tőlük kapott élmények.

Hiszem, hogy az olyan szellemóriás, mint Mozart, alkotásaival túllép minden időhatárt, mert fölötte áll s ezáltal nem kezdheti ki soha **az idő szava**.